

Hvorhen bevæger kirken sig?

Hvem er kirken? I gamle dage var kirken lig paven og hans kardinaler og på lokalt plan lig biskopperne, præsterne og de ordensgejstlige. Lægfolk, altså 90 % af katolikerne, var nok en del af kirken, men nogen indflydelse på, hvad der skete i kirken havde de ikke. Ja, de deltog knap nok i de søndagsmesser, de var forpligtet til at overvære.

Besøg en af de store, gamle kirker i Italien. Der kan man ofte se en mur mellem koret, hvor præsten fejrede eucharistien, og skibet, hvor lægfolket befandt sig. Og er der ingen mur, så stod præsten med ryggen til menigheden og talte ind i væggen. Hans sprog var på latin, som de færreste lægfolk forstod (hvis de i det hele taget kunne høre, hvad han sagde eller sang!). Hvad der foregik ved alteret, kom altså ikke rigtig lægfolk ved, og det interesserede dem heller ikke synderligt, eftersom de mere var optaget af at bede deres rosenkransbønner. Der var ligesom to parallelle gudstjenester: præstens og folkets.

Kirkens lovbog (Corpus iuris canonici, 1917) understregede yderligere den fra middelalderen nedarvede forskel mellem præst og lægmand. Præsten måtte ikke være gift og skulle gå i en speciel dragt. Han måtte selvfølgelig ikke have et sexliv, men han måtte heller ikke være aktiv i politik, ikke deltage i nogen form for merkantil aktivitet, ikke danse, ikke gå på jagt og ikke gå i teatret. Begik han en forbrydelse, kunne han ikke retsforfølges af det civile samfund. Disse regler gælder delvis den dag i dag.

Johannes XXIII og Det andet Vatikanerkoncil ændrede på noget af dette. Fx var Johannes XXIII's encyklika "Pacem in terris" 1963 den første pavelige encyklika, der også henvendte sig til lægfolk. Tidligere havde de nemlig alene været adresseret til patriarker, ærkebiskopper og biskopper. Og det gjaldt pudsigt nok også encyklikaen om det kristne ægteskab, noget der egentlig ikke vedrørte dem (Casti connubii, 1930). Tankegangen bag var tydelig: paven instruerede biskopperne, der instruerede præsterne, som så igen instruerede lægfolket.

At denne tankegang langt fra er forladt viser Den katolske kirkes katekismus fra 1993 og papa Ratzingers bog om Jesus fra 2006, for i begge bøger vrimler det med teologiske fagudtryk, som uden forklaring er uforståelige for ikke-teologer. (Jesus-bogen er dog forsynet med en ordliste til sidst, men det er forlagets fortjeneste, ikke paven!).

Så den gamle klerikalisme eksisterer stadigvæk. Om denne skriver det engelsk-katolske magasin The Tablet i en leder den 21. maj 2011 følgende:

Dangers of Clericalism

To be against clericalism is not the same as being anticlerical. The latter signifies strong secular resistance to the Catholic Church's social and political power. Clericalism is about an excessive emphasis on the role of the clergy in the Church's internal affairs. It implies clerical elitism, the superiority of the priesthood over the laity. Anticlericalism, as a concept in Continental European politics, is some way past its sell-by date. But clericalism is very much still in currency as a key concept in analysing the cultural factors that gave rise to the clerical sex-abuse scandal inside the Catholic Church. It has almost become de rigueur for church leaders to say they are against clericalism in this context.

Clericalism was dealt a heavy blow by the emphasis in the teaching of Vatican II on the priesthood of all believers and on common baptism. But there is evidence of a clericalist backlash among some of those undergoing training for the priesthood or recently ordained. In dress and attitude, some of them appear to hanker – almost narcissistically – after a restoration of the priest's elevated status that characterised parish life in the 1950s. A softer form of clericalism is still apparent in diocesan structures and in the Vatican itself, where few lay people are to be found, and usually in relatively junior positions. And clericalism automatically marginalises or excludes women.

It is also sometimes implicit in the motivation of those who are pushing for the return of the Tridentine Rite to general use. While the post-Vatican II new-rite Mass emphasises the Eucharist as an activity shared by the whole community, the Mass named after the Council of Trent puts more weight on the separation of roles, with the priest active and the congregation passively watching.

The Vatican is continuing to put ammunition in the hands the pro-Tridentine lobby in the Church, as in the latest instruction, *Universae Ecclesiae*, issued by the Pontifical Commission *Ecclesia Dei*. Does it not realise how much this will encourage divisive tensions in the Church and a spirit of reactionary rebellion against local episcopal authority, not to mention the revival of a misogynistic and elitist clericalism?

The reinstatement of the Tridentine Rite was intended to unify the Church and reconcile those alienated from it; there is a real danger of it having the opposite effect. If bishops are not alarmed by this, they should be.

Meanwhile, the latest instruction from the Congregation for the Doctrine of the Faith (CDF) regarding the handling of clerical abuse allegations moves in the opposite direction. It recognises that while bishops cannot shirk their responsibilities, they cannot be a law unto themselves in such matters. National episcopal conferences are being required to draw up guidelines and submit them to the Vatican. The importance of cooperation with secular authorities such as the police is emphasised, though curiously the CDF only stresses the duty to report all cases where that is already required by law. It needs to be more general than that: in many countries there is no obligation to report a crime. That apart, the instruction moves the Church into the real world, with best practice (as in England and Wales, perhaps) being made the common standard. As a result, the Church will be that much less clerical – and safer.

The Tablet is a Catholic international weekly review published in London, with a circulation of 22,313 in Britain and around the world. Contributors to its pages have included Evelyn Waugh, Graham Greene, Pope Benedict XVI (as Cardinal Joseph Ratzinger) and Pope Paul VI (as Cardinal Giovanni Battista Montini). Kilde: Wikipedia, the free encyclopedia

Men bør vi ikke tage det roligt? Er de former for klerikalisme, vi ser manifestere sig, ikke klerikalismens sidste krampetrækninger? Nu kan ingen selvfølgelig forudsige, hvordan verden og kirken ser ud om halvtreds år, men fortsætter den udvikling, vi har set siden 1970'erne – og intet tyder på det modsatte – vil vi i den vestlige verden til den tid have en kirke så godt som blottet for præster. Forestil jer en katolsk kirke i Danmark med kun tre eller fem præster og én biskop for hele Norden? Det har vi meget svært ved, men helt urealistisk er et sådant fremtidsscenario vel næppe. Og hvad gør man så? Der er vel kun en løsning, og den er, at lægfolk må træde til og overtage de funktioner, præster hidtil har haft monopol på. Derfor er vi på vej mod en lægmandskirke – en folkets kirke.

Kaare Rübner Jørgensen 1. juni 2011

P.S. Nu er bogen
Alligevel katolik. Midt i skandalerne - en debatbog,
redigeret af Gunnar Martin Nielsen
udkommet.

Det er en debatbog, der indeholder tolv bidrag, forfattet af udvalgte katolikker, der hver for sig forsøger at forklare, hvorfor de trods de mange skandaler stadig er katolikker og ikke har indmeldt sig i "et mindre belastet" kirkesamfund.

Bidragyderne er: Hans Jørgen Frederiksen, Marianne Meyer, Walter Dalland, Stig Holsting, Sebastian Olden-Jørgensen, Kate Toft Madsen, Olaf Pedersen (+), Kaare Rübner Jørgensen, Jean-Pierre Duclos, Anders Overgaard Pedersen, Karlheinz Löhrer og Eva Nordentoft.

Forlaget Hovedland 2011. 111 sider. Pris: 129 kr.